

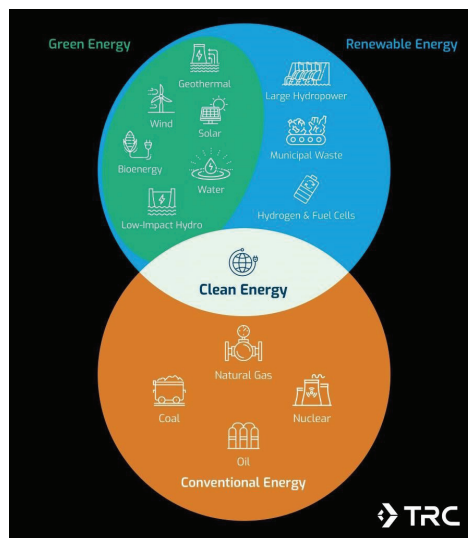
Цел за одржлив развој 7: Достапна и чиста енергија

Врската помеѓу енергијата и другите цели за одржлив развој

Чистата енергија е енергија од извори кои не загадуваат, вклучително и енергија генерирана од извори што можат да се рециклираат кои не испуштаат стакленички гасови.

Обновливите извори на енергија и зелената енергија не се исти како чистата енергија, иако често се користат заедно. И двете се фокусирани на изворот што ја генерира енергијата, но чистата енергија е фокусирана на резултатот, производството на енергија. Создавањето енергија од обновливи извори не секогаш нè остава со чист воздух и не секогаш доаѓа од зелени извори.

Животната средина обезбедува низа обновливи и необновливи извори на енергија, на пример, соларна енергија, ветер, хидроенергија, геотермална енергија, биогорива, природен гас, јаглен, нафта, ураниум. Заклучокот на Меѓународната агенција за енергетика (ИЕА) во својата светска енергетска перспектива за 2020 година, дека сончевата енергија сега е најевтината електрична енергија во историјата. Технологијата е поевтина од јагленот и гасот во повеќето големи земји.

Слика 1. Разлика помеѓу видовите енергии

Врска помеѓу енергијата и образованието

Енергијата игра суштинска улога во обезбедувањето на децата пристап до информатичките и комуникациските технологии и околината со соодветно греење, ладење, осветлување и безбедна вода за пиење.

Електричната енергија во училиштата го зголемува времето кое учениците го поминуваат во учење и го подобрува искуството на децата и на наставниците. Исто така, ги зголемува шансите децата да го завршат основното образование. Слични резултати беа презентирани и во Програмата на УНИЦЕФ „Солар во образованието“ во Судан, каде што беа инсталирани соларни PV системи во училиштата, домовите и беа обезбедени таблети на соларна енергија за децата да продолжат да учат.

Индикатор 1 го мери процентот на училишта кои нудат основна услуга, а електричната енергија се смета за основна услуга. Според постоечките податоци на Институтот на УНЕСКО на глобално ниво, во просек 75% од основните училишта имаат пристап до електрична енергија. Сепак, 1 од 4 деца во основните училишта оди на училиште без каква било форма на електрична енергија. Приближниот број на овие деца е 177, главно во субсахарска Африка, Јужна Азија и Латинска Америка. Во Нигер и Сиера Леоне, само 5% и 14% од учи-

лиштата, соодветно, имаат пристап до електрична енергија.

Индикатор 2 го мери пристапот до електрична енергија во образовните објекти. Само 31% од образовните објекти во земјите (Камбоџа, Етиопија, Кенија, Мјанмар, Непал и Нигер) кои беа дел од истражувањето на Светска банка имаат електрична енергија. Ова е преку т.н. извор на мрежа што значи дека тие системи работат паралелно со дистрибутивната мрежа. Во случај на недостаток на електрична енергија во ON GRID системите, таа се дополнува од мрежата. Само 9% од електричната енергија доаѓа преку исклучени мрежни системи, кои работат независно од другите извори на енергија и се системи кои не се поврзани на електричната дистрибутивна мрежа.

За некои од индикаторите нема доволно податоци, како процентот на училишта со пристап до чисти капацитети за готвење и девојчиња и момчиња со пристап до електрична енергија на училиште. Министерствата за енергетика и образование мора да инвестираат во собирање и следење податоци. Приватниот сектор и граѓанското општество, исто така, треба да работат на колективно обликување на поврзана енергетска и развојна агенда за да се оди во насока на напредокот на Агендата за одржлив развој 2030 година.

Врска помеѓу енергијата и родовата еднаквост

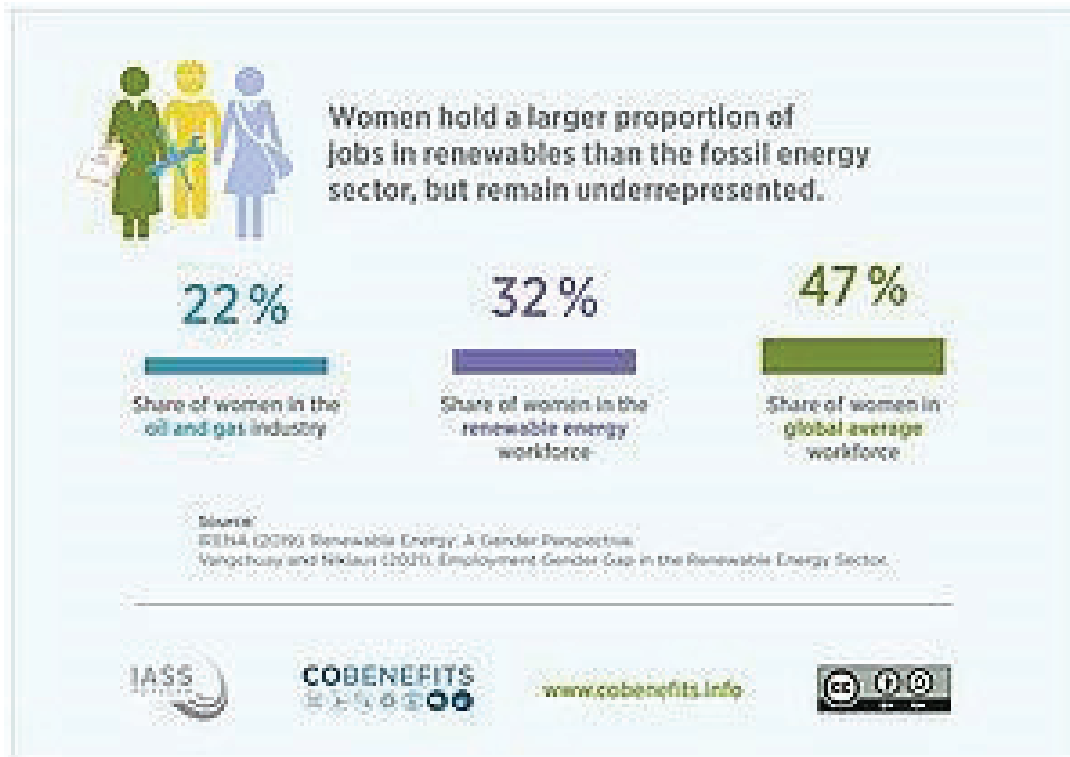
Да се има пристап до прифатлива и чиста енергија е предуслов за постигнување на Целта за одржлив развој (ЦОР) 5 за родова еднаквост и ЦОР 7 за енергија. Целта 7 за одржлив развој е една од само шест од седумнаесет ЦОР без родови специфични индикатори, според UN Women. Истражувањето покажува дека родовите нееднаквости во енергијата се забележливи во четири клучни области каде треба да се мери напредокот постигнат во затворањето на празнините:

1) Пристап до електрична енергија и чисти горива и технологија за готвење Тоа влијае на жените поради нивните родови улоги и одговорности, поради времето поминато дома и неплатената нега; ова го ограничува пристапот до образование и вработување, ја зголемува изложеноста на жените на здравствени ризици особено загадувањето на воздухот во затворените простории.

2) Вработување и лидерство, и менаџерски и политички - се покажа дека родовата разновидност во менаџерските улоги носи подобра ефективност и финансиска стабилност. Во обновливите извори на енергија, само 22% од техничките работни места се проценува дека ги извршуваат жени, а во енергетскиот сектор, стапката на вработеност на жените во комуналните претпријатија може да биде уште помала. Компаниите со женско лидерство имаат тенденција да инвестираат во одржливост и се енергетски поефикасни.

3) Енергетско претприемништво и продуктивно користење на енергијата – Претприемништвото претставува сектор кој е клучен за зајакнување на жените. Истражувањата покажуваат дека жените претставуваат секој трет претприемач, но добиваат само 3% од капиталот. Треба да се надминат пречките и бариерите за да се постигне напредок на терен.

За да има повеќе жени вклучени во кариерата во енергетскиот сектор, активностите што може да се преземат може да бидат: енергетските политики треба да бидат во согласност со потребите на жените, политиките од други земји во однос на родовата еднаквост и енергијата треба да се разгледаат. И донаторите треба да бидат вклучени во промовирањето на родовата еднаквост за да помогнат во решенијата за климатските промени. Треба да се направи повеќе за да се вклучат жените во зелената економија, на пример жените да имаат корист од проекти кои се фокусираат на чиста технологија.

Слика 2. Пропорција на жени во индустријата за нафта и гас, во работната сила од обновливи извори на енергија и глобална просечна работна сила

Ресурси и понатамошно читање:

1. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/c7cbe91b-en/index.html?itemId=/content/component/c7cbe91b-en>
2. https://sdgs.un.org/sites/default/files/2022-06/2022-UN_SDG7%20Brief-060122.pdf
3. <https://www.trccompanies.com/insights/a-conversation-about-clean-energy/>
4. <https://www.international-climate-initiative.com/en/iki-media/news/energy-policy-turnaround-inclusion-of-gender-equality/>